

# روش تحقیق

( پروپوزال و پایان نامه نویسی )



مؤلفین :

مهندس سید عباس ساداتی

سیده سکینه ساداتی

ساداتی، سید عباس - ۱۳۶۳

روش تحقیق / سید عباس ساداتی، همکار: - سیده سکینه ساداتی - ساری: مرکز انتشارات توسعه علوم، ۱۳۸۴. ۱۰۰ ص: مصور، نمودار.

بها: ۱۲۰۰۰ ریال.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا

ISBN 964 - 90860 - 21 - 6

ISBN 964-6842 - 21 - 6

Re

S. A. Sadaty

S. S. Sadaty

پشت جلد به انگلیسی

کتابنامه: ص.

۱- تحقیق - پروپوزال و پایان نامه نویسی ۲- پژوهش کاربردی ۳- بهره وری نیروی انسانی و ... الف - ساداتی، سید عباس - ساداتی، سیده سکینه ۱۳۶۴

ب. عنوان

۴ ر ۲ س / HD۸۴

کتابخانه ملی ایران

۳۳۱/۱۱۸

م ۷۷-۸۱۴۵

**کلیه حقوق این اثر برای مرکز انتشارات توسعه علوم محفوظ است.**

نام کتاب: روش تحقیق (پروپوزال و پایان نامه نویسی)

مؤلفان: سیدعباس ساداتی - سیده سکینه ساداتی

ناشر: مرکز انتشارات توسعه علوم

طراحی و صفحه آرایی: واحد مطالعات و تحقیقات

حروفچینی: واحد تحقیقات (سیده سکینه ساداتی)

لیتوگرافی: واحد تحقیقات انتشارات

چاپ: ایران کتاب

توبت چاپ: اول ۱۳۸۴

شمارگان: ۱۵۰۰ جلد

Printed in IRAN

قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال

ISBN: 964 - 6842 - 21 - 6

شابک: ۶-۲۱-۶۸۴۲-۹۶۴

صندوق پستی مکاتبات اداری: ۱۱۱۴ - ۴۸۱۷۵ ساری تلفن: ۲۲۲۰۰۵۷ - فاکس: ۳۲۶۶۱۷۸

فروش در کلیه کتابفروشیهای معتبر سراسر کشور

آدرس اینترنتی: WWW.COPDS.COM

## سخن ناشر

جان نباشد جز خبر در آزمون      هر که را افزون خبر جانش فزون  
اقتضای جان جو ای دل آگهی است      هر که آگه تر بود جانش قویست

از جمله حقایقی که انسان معاصر تا حدود زیادی به آن توجه نموده و برای تکامل آن کند و کاو می کند، استفاده و تحصیل علوم در رشته های گوناگون و معارف بشری است. منظور از شناخت علمی یافته هایی است که در نتیجه "مطالعه و تحقیقات" دقیق و نه از روی حدس و گمان و گمراه کننده بدست می آیند که مهمترین ویژگی چنین روشی "مستند بودن و مستدل بودن" آن است. هدف غایی هر گونه شناخت علمی دست یافتن یا کشف قوانینی است که جهان بر آنها مبتنی است. بنابراین، برخورداری از زندگی سالم در صورتی برای انسان امکان پذیر است که قوانین حاکم بر وجود خود و جهان اطراف را درست و دقیق بشناسد و مسئولانه از آنها به نفع خود و جامعه بکار گیرد. شکی نیست، ملتی که بیشتر در این راستا قدم بر می دارد و بدان عمل می کند، بهره وری و بهره دهی فزون تری را در رشته های مختلف به ارمغان می آورد. مرکز انتشارات توسعه علوم جهت به بار نشستن و غنی ساختن فرهنگ بهره وری در کشور و بی نیازی از دیگران، مبادرت به انتشار آثار ارزشمند استادان، محققان و مؤلفان رشته های مختلف علوم نموده و در این زمینه از کلیه اصحاب تفکر و اندیشه دعوت و همکاری به عمل می آید تا با راهنماییها و مساعدتهای علمی خویش ما را در این امر مهم رهنمون سازند.

در پایان مدیریت واحد مطالعات و تحقیقات انتشارات توسعه علوم از همه کسانی که در طراحی و تحقیق با این مرکز پیشنهادات لازم ارائه نموده اند، صمیمانه تشکر و قدردانی می شود. همچنین از واحد تحقیقات بخاطر تلاش و اثربخش نمودن این مجموعه زحمات زیادی را تحمل نموده اند، سپاسگزاری کرده و از ایزد منان موفقیت همگان را در عرصه های علمی خواستاریم.

با آرزوی توفیق الهی

مدیریت مرکز انتشارات توسعه علوم

زمستان یک هزار و سیصد و هشتاد و چهار

## فهرست مندرجات در یک نگاه

| صفحه | عنوان                                          |
|------|------------------------------------------------|
| ۷    | پیشگفتار                                       |
|      | <b>فصل اول :</b>                               |
| ۹    | تحقیق ( پژوهش ) و نقش آن در توسعه              |
| ۱۳   | تعریف فلسفه ، نظریه و علم                      |
| ۱۴   | تعریف نظریه                                    |
| ۱۴   | تعریف علم                                      |
| ۱۶   | علم لدنی                                       |
| ۱۶   | علم اکتسابی                                    |
| ۱۷   | طبقه بندی علوم اکتسابی                         |
| ۲۲   | فرآیند حل مشکلات انسانی در طول تاریخ           |
| ۲۲   | تجربه                                          |
| ۲۲   | نظریه صاحب‌نظران                               |
| ۲۳   | قیاس :                                         |
| ۲۳   | ( قیاس استثنایی ، قیاس اقترانی ، قیاس به نفس ) |
| ۲۳   | استقراء                                        |
| ۲۳   | روش علمی                                       |
| ۲۴   | اصول و مبانی غیر علمی علم                      |
| ۲۵   | موضوع و یا عنوان تحقیق                         |
| ۲۷   | شناخت مسئله مورد تحقیق                         |
| ۲۸   | منابع تحقیق                                    |
| ۳۳   | نیازمندیهای تحقیق                              |
| ۳۴   | روشهای اجرایی تحقیق                            |
| ۳۵   | فرضیه                                          |
| ۳۶   | منابع ایجاد فرضیه                              |
| ۳۷   | انواع پژوهش                                    |

|    |                                                                 |
|----|-----------------------------------------------------------------|
| ۳۸ | انواع مطالعات برای طرح پژوهش                                    |
| ۳۸ | چگونه از جامعه مورد تحقیق نمونه برداری کنیم                     |
| ۴۰ | شناسایی متغیرهای تحقیق                                          |
|    | <b>فصل دوم :</b>                                                |
| ۴۱ | ساختار یک پژوهش یا پایان نامه                                   |
| ۴۴ | نست فرضیه ها                                                    |
| ۴۴ | خطای نوع اول و دوم در آمار                                      |
| ۴۵ | شرایط استفاده از آماره آزمون                                    |
| ۴۸ | آزمایشهای چند جمله ای برای تحقیق                                |
| ۴۹ | چگونه داده ها را در یک جدول توافقی طبقه بندی کنیم               |
| ۵۲ | چگونه اطلاعات را آزمون کنیم                                     |
| ۵۴ | طرحهای همبستگی                                                  |
| ۵۵ | معیارهای همبستگی                                                |
| ۵۷ | آزمون ضریب همبستگی خطی                                          |
| ۴۶ | تحقیق کاربردی (۱)                                               |
| ۴۹ | تحقیق کاربردی (۲)                                               |
| ۵۸ | تحقیق کاربردی (۳)                                               |
| ۶۰ | تحقیق کاربردی (۴)                                               |
| ۶۲ | تحقیق کاربردی (۵)                                               |
| ۶۵ | مطالعات کاربردی در پژوهش (فرضیه بافی)                           |
| ۷۰ | تحقیق کاربردی (۶)                                               |
| ۷۳ | تحقیق کاربردی (۷)                                               |
| ۷۶ | تحقیق کاربردی (۸)                                               |
| ۷۹ | تحقیق و روابط آن باتوسعه                                        |
| ۸۰ | ۲۵ ویژگی مهم مدیرانی که به تحقیق وتوسعه سازمانی ارزش قائل هستند |
| ۸۱ | ضمائم ( جداول آزمون )                                           |
| ۸۶ | منابع مورد استفاده                                              |

## مقدمه

### به نام آنکه هستی از او یافت نام

بطور کلی عملکرد سازمانها اعم از بنگاههای اقتصادی، دولتها (که وظایف ملی را بر عهده دارند) و... با دو عنصر **کارائی و اثر بخشی** مورد ارزیابی قرار می گیرند. (۱)

اولین بار در اواسط قرن بیستم، فناوری اطلاعات، توسط شرکتهای بزرگی مثل "آی. بی. ام" مطرح گردید و تولید نرم افزارهایی مثل سیستم انبار داری، حقوق و دستمزد و حسابداری که در فرآیند سازمان موثر بوده در دستور کار قرار گرفت. در مرحله دوم حیات فن آوری اطلاعات موضوع اثر بخشی مورد توجه قرار گرفته و استفاده از این فناوری برای افزایش احتمال دسترسی به اهداف مد نظر واقع شد و سپس اطلاعات جدیدی مثل سیستمهای پشتیبانی تصمیم (DSS) و سیستمهای ذخیره (ES) برای کمک به مدیران و تحلیلگران پیشنهاد شد. در اینجا باید گفت که اثر بخشی در برگیرنده بسیاری از عناصر مختلف بوده که برای اکثر متخصصین به اهل فن ناشناخته است. همچنین در سالهای آخر قرن بیستم، سیستمهای فن آوری اطلاعات وارد مرحله سوم عمر خود شده و با ورود سیستمهای اطلاعات استراتژیک، تحولی عظیم به وقوع پیوست. در این صورت فرآیند کار به گونه ای شد که سازمان ها بدون استفاده از این نوع فن آوری قادر به رقابت در عرصه تجارت نیستند و در نتیجه بی توجهی به این فن بعضاً دچار آنتروپی خواهند شد و...

در گذشته استفاده از فن آوری اطلاعات به دلیل هزینه بالای کامپیوترها عمدتاً مورد استفاده شرکتهای بزرگ و متوسط بود. پروژه اینترنت هم ابتدا با مقاصد نظامی شروع شده و سپس مورد استفاده دانشگاهها و سازمانها قرار گرفت. در آن زمان کسانی قادر به استفاده از اینترنت بودند که تحصیلات کامپیوتری داشته و اصولاً برای جلوگیری از فروپاشی شبکه به دلیل کمبود عرضه پهنای

---

۱) اگر چه در عصر مدیریت جدید، برخی از اندیشمندان عنصر سومی را هم با عنوان کارت امتیازی متوازن یا "Balanced Score Card" از جمله در دانشگاه هاروارد با اهداف فردی، گروهی، سازمانی، کوتاه مدت و... مورد کندوکاو قرار داده اند. لازم به ذکر است که این عنصر (B. S. C) یا بدسومی را می توان در دو فن آوری قبلی (کارائی و اثر بخشی) مورد بررسی و تحلیل قرار داد!

باید استفاده از اینترنت در کار تجاری ممنوع بود. اما وقتی که "وب" ابداع شد و اینترنت کاربرد عمومی پیدا کرد، تحولی عظیمی به وقوع پیوست. با این فن آوری که اواسط دهه ۱۹۹۰ توسط آقای تیم برنرزیلی صورت گرفت استفاده از اینترنت به دلیل سهولت فرایند کار به تجارت و مدارس ها و ... سرایت کرد. عصری که ما در آن زندگی می کنیم عصر اطلاعاتی یا جامعه اطلاعاتی نام دارد. قبل از اختراع آقای گوتمبرگ، نشر کتاب به روش دست نویس بود. ولی با فن آوری صنعت چاپ دیگر نیازی به روش دستی نبود. لذا ما در این عصر می توانیم هر کتابی را به صورت یک فایل الکترونیکی درست و آن را در شبکه گذاشته و پس از آن، میلیونها نفر به طور هم زمان می توانند در جای جای جهان از این کتاب بهره گیرند و دیگر نیازی به قطع درختان و آلودگی زیست محیطی و غیره نیست.

در جامعه اطلاعاتی ما به راحتی می توانیم در منزل شخصی و یا در محل کار خود از حساب بانکی پول دریافت و یا پرداخت کنیم و از همین طریق هزینه قبض تلفن، آب و برق و ... را که نیاز به مراجعه به محل مربوطه باشد، عملیات حسابداری کنیم. همینطور می توانیم در هر وقت از شبانه روز اقدام به دریافت خدمات از دولت از جمله اخذ ویزا و یا در بازار بورس سهام خریداری کنیم. و ...

در خاتمه ضمن آرزوی مفید بودن کتاب برای دانشجویان، محققان و علاقه مندان به تحقیق، از آنجا که این مجموعه به موضوعات بسیار متنوع تحقیقاتی و کاربردی پرداخته شده است، از این رو، ممکن است صاحب نظران ارجمند در برخی از موارد انتقادات، پیشنهادات و یا حتی واژه های مناسب تری را ارائه فرمایند که طبعاً از اظهارات لطف آنان در چاپهای بعدی استفاده خواهد شد، پیشاپیش از نظرات سازنده آنان تشکر و قدردانی می گردد.

مؤلفین:

زمستان یکهزار و سیصد و هشتاد چهار